

POSTANOWIENIE

Dnia 10 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kuryło

w sprawie z odwołania D. R.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.
o objęcie ubezpieczeniem społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10
czerwca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 stycznia 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 28 stycznia 2020 r. oddalił apelację D. R. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 20 września 2019 r., oddalającego wniesione przez nią odwołanie od decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 28 lutego 2019 r. stwierdzającej, że ubezpieczona D.R., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, nie podlega od 14 września 2015 r. do 11 października 2018 r. obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej odwołująca się podniosła zarzuty naruszenia prawa materialnego: art. 8 ust.6 pkt 1 i art.18 ust.8 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 6 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, art. 5 ustawy z 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, art. 2, art. 3 art. 5, art. 8 i art. 9 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców oraz art. 2 i art. 7 Konstytucji RP. Podniosła także zarzuty naruszenia prawa procesowego: art.233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. Wskazując na powyższe zarzuty, wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji, przez uwzględnienie apelacji ubezpieczonej oraz zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji i uwzględnienie odwołania od decyzji ZUS z dnia 28 lutego 2019 r. oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na jej oczywistą zasadność. Sąd Apelacyjny wydając zaskarżone rozstrzygnięcie w sposób rażący naruszył bowiem przepisy postępowania opisane w skardze kasacyjnej, między innymi przez najpierw nieuwzględnienie nowych, istotnych dowodów w sprawie, a następnie ich przemilczenie w uzasadnieniu wyroku i nieustosunkowanie się do nich; w tym przemilczenie i nieodnotowanie przez Sąd Apelacyjny (czyli zatajenie) faktu złożenia przez dotychczasowego pełnomocnika ubezpieczonej na rozprawie w dniu 21 lutego 2020 r. istotnych dowodów w sprawie. Nadto oczywista zasadność skargi wynika z błędnej wykładni i niezastosowania w sprawie powołanych w podstawie kasacyjnej przepisów prawa materialnego oraz naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., polegającego na sprzecznej i wzajemnie wykluczającej się argumentacji Sądu Apelacyjnego zawartej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania; ewentualnie wniósł o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Ustawodawca konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) oraz obowiązek przedstawienia wniosku przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych

elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr

490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że skarżąca nie wykazała istnienia powołanej przesłanki przedsądu.

Stawiając tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, skarżąca nawiązała do naruszeń przepisów materialnoprawnych i procesowych wskazanych w podstawach kasacyjnych, nie uzasadniając, na czym polega ich kwalifikowane naruszenie przez Sąd drugiej instancji. Argumentów za istnieniem powołanej przesłanki przedsądu należałoby zatem poszukiwać w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Tymczasem nie jest rolą Sądu Najwyższego na etapie badania okoliczności przemawiających za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania doszukiwanie się przesłanek przedsądu w innych jej elementach konstrukcyjnych.

Wypada dodać, że skarżąca neguje dokonaną przez Sąd drugiej instancji interpretację cech charakterystycznych dla prowadzenia działalności gospodarczej, podnosząc, że przy wydaniu zaskarżonego rozstrzygnięcia naruszono przepisy prawa opisane w skardze kasacyjnej. Trzeba zauważyć, że Sąd Najwyższy, jako sąd prawa, kontroluje prawidłowość stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Jako sąd prawa, Sąd Najwyższy nie może ponownie weryfikować prawidłowości zastosowania przez sąd drugiej instancji poszczególnych przesłanek składających się na kwalifikację określonej aktywności ludzkiej, jako działalności gospodarczej w rozumieniu art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, skoro, sąd ten prawidłowo zinterpretował pojęcie działalności gospodarczej, prawidłowo określił wiązkę okoliczności branych pod uwagę na etapie subsumcji określonej aktywności, jako takiej działalności, a następnie zastosował przepisy i wyjaśnił, dlaczego całościowa ocena tych okoliczności przemawia za wynikiem końcowym, jakim jest podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2019 r., I UK 290/18, LEX nr 2687803).

W niniejszej sprawie na podstawie całego zgromadzonego materiału dowodowego, szczegółowo omówionego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, Sąd Apelacyjny uznał, że nie ma żadnych miarodajnych dowodów

potwierdzających podjęcie przez ubezpieczoną prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w zakresie sprzedaży detalicznej i wysyłkowej (w tym za pośrednictwem internatu) w całym spornym okresie.

Odnosząc powyższą ocenę Sądu Apelacyjnego do sposobu motywowania przez skarżącą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, wypada uznać, że sprowadza się ona w istocie do polemiki z poczynionymi przez Sąd drugiej instancji ustaleniami faktycznymi. Tymczasem zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarżąca kwestionuje dokonaną przez Sąd drugiej instancji ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Nadto pod pretekstem kwalifikowanego naruszenia prawa materialnego nie można zmierzać do podważenia dokonanej w sprawie oceny dowodów i poczynionych ustaleń faktycznych.

Wobec niewykazania przez skarżącą istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono stosownie do art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).